

Чмир Л. П.,
здобувач вищої освіти 1м курсу
обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: **Чебан Ю.Ю.,**
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЛЯХ

Публічні закупівлі є одним із основних інструментів реалізації державної політики у сфері використання бюджетних коштів. Ефективність цієї системи значною мірою залежить від прозорості, підзвітності та достовірності фінансової інформації. Саме тому бухгалтерський облік виконує критично важливу роль як джерело обліково-аналітичного забезпечення всіх етапів процесу закупівель – від планування до завершення виконання договору.

Бухгалтерський облік у сфері публічних закупівель забезпечує, насамперед:

- облік бюджетних зобов'язань і фактичних витрат за кожним договором;
- дотримання принципів законності та цільового використання коштів;
- внутрішній контроль за правильністю проведення розрахунків;
- формування аналітичної інформації для управлінських рішень і державного фінансового контролю.

Завдяки системі обліку державні установи можуть контролювати відповідність витрат запланованим обсягам, виявляти неефективні витрати, а також забезпечувати прозорість у витрачанні публічних фінансів. Ведення повного й достовірного бухгалтерського обліку дозволяє уникати дублювання зобов'язань, виявляти несвоєчасну оплату, а також знижує ризик зловживань.

Особливості ведення обліку в публічних закупівлях можна окреслити як:

- застосування казначейських форм обслуговування;
- ведення обліку за економічною класифікацією видатків бюджету;
- відображення операцій у реєстрах бухгалтерського обліку в розрізі договорів, процедур закупівель і статей витрат.

Разом з тим, бухгалтерський облік відіграє важливу роль у забезпеченні аудиту та моніторингу закупівель, оскільки облікові дані використовуються як джерело для оцінки законності й ефективності використання коштів.

У системі публічних закупівель бухгалтерський облік є основою контролю витрачання бюджетних коштів. Однак, через складність нормативного регулювання, великий обсяг документів і багатоетапність процедур закупівель, існує значна кількість ризиків порушень у веденні обліку, які можуть мати як фінансові, так і правові наслідки для розпорядників бюджетних коштів.

Основними ризиками порушень у бухгалтерському обліку публічних закупівель ми можемо відзначити наступні:

1) Несвоєчасне або неправильне відображення облікових операцій. Через затримки у реєстрації договорів або їх оплати може виникати невідповідність між фактичними витратами та даними обліку.

2) Недостовірне відображення зобов'язань. Відсутність або помилки в обліку бюджетних зобов'язань можуть призвести до перевитрат або нецільового використання коштів.

3) Порушення принципу відповідності витрат і надходжень. Закупівлі, що здійснюються без відповідного фінансування або не передбачені кошторисом, створюють ризики несанкціонованих витрат.

4) Викривлення аналітичного обліку. Недостатня деталізація або помилки у розподілі витрат за кодами економічної класифікації ускладнюють аналіз ефективності використання коштів.

5) Формальні підходи до внутрішнього контролю. Відсутність належного аудиту чи контролю з боку бухгалтерської служби призводить до накопичення системних помилок або зловживань.

6) Недотримання правил документообігу. Відсутність або неправильне оформлення первинних документів, зокрема актів виконаних робіт чи товарно-транспортних накладних, ставить під сумнів обґрунтованість витрат.

Наслідки таких порушень можуть бути більш, ніж вагомими: від адміністративної або фінансової відповідальності посадових осіб до втрати репутації установи чи невиконання завдань державних програм.

Основними напрямками мінімізації таких ризиків ми вбачаємо: посилення внутрішнього контролю та облікової дисципліни; регулярне навчання бухгалтерського персоналу щодо актуальних змін у сфері закупівель і обліку; перехресна перевірка облікових і тендерних даних; проведення внутрішнього аудиту на регулярній основі.

Таким чином, якісний бухгалтерський облік у сфері публічних закупівель є запорукою фінансової прозорості та ефективного управління бюджетними коштами. Усунення ризиків потребує системного підходу, інституційної відповідальності та постійного вдосконалення облікової практики. Бухгалтерський облік у сфері публічних закупівель є не лише технічним елементом фінансової звітності, а й водночас виступає

стратегічним інструментом фінансового управління, що сприяє підвищенню прозорості, підзвітності та ефективності державного сектору.

Список використаних джерел

1. Про публічні закупівлі: закон України від 25.12.2015 № 922-VIII; станом на 19 вересня 2024р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>.

2. Бюджетний кодекс України: Кодекс України від 8 липня 2010 року № 2456-VI; станом на 16 січня 2025р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.

3. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI; станом на 3 верес. 2024р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.